

บทที่ 1

บทนำ

วัตถุประสงค์และประโยชน์จากการศึกษา

ในฐานะที่การประปาส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค รับผิดชอบในการจัดหาและให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชนในลุ่มภูมิภาค ทั้งชุมชนเมือง (Urban) และชุมชนชนบท (Rural) อันเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ในปี 2524 มีเขตเทศบาลทั่วประเทศ 118 แห่ง เขตสุขาภิบาล 707 แห่ง และหมู่บ้านที่มีประชากรเกินกว่า 1,500 คน อีกประมาณ 2,000 หมู่บ้าน รวมจำนวนประชากรที่การประปาส่วนภูมิภาคจะต้องรับผิดชอบให้บริการประมาณ 10 ล้านคน และการที่การประปาส่วนภูมิภาคทำการผลิตและจำหน่ายน้ำประปาอยู่ในชุมชนทั่วประเทศโดยมีที่ทำการประปาแยกกันอยู่กระจัดกระจายถึง เกือบสองร้อยแห่ง ซึ่งแต่ละแห่งจะมีต้นทุนไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงได้ศึกษาถึงลภาวะต้นทุนการผลิตและต้นทุนการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างขั้นการประปาซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้น เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิตและต้นทุนการดำเนินงาน เฉลี่ยต่อปริมาณน้ำผลิตและต่อปริมาณน้ำจำหน่ายหนึ่งลูกบาศก์เมตร

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา มีดังนี้

1. ทำให้ผู้บริหารของการประปาส่วนภูมิภาคทราบถึงต้นทุนการผลิตและต้นทุนรวมในการดำเนินงาน เพื่อประกอบการพิจารณาและวางแผนปรับปรุงกิจการประปาของการประปาส่วนภูมิภาค
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดอัตราค่าน้ำที่เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ผู้ใช้ น้ำ ตลอดจนมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและปรับปรุงขยายกิจการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต

3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และจัดระบบบัญชีต้นทุนของการประปาส่วนภูมิภาค

4. เพื่อเป็นแนวทางแก่รัฐบาลในการพิจารณาช่วยเหลือเงินอุดหนุนแก่การประปาส่วนภูมิภาค และปรับปรุงอัตราค่าน้ำประปาให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสภาวะของต้นทุน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ทำการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและต้นทุนการดำเนินงานเฉลี่ยต่อปริมาณน้ำผลิตและต่อปริมาณน้ำจำหน่ายหนึ่งลูกบาศก์เมตรจำแนกตามชั้นการประปา 4 ชั้น ด้วยเหตุที่การประปาชั้น 1 มีที่ทำการประปา 4 แห่ง การประปาชั้น 2 มีที่ทำการประปา 8 แห่ง จึงได้ทำการศึกษาที่ทำการประปาที่มีอยู่ทั้งหมด ส่วนการประปาชั้น 3 มีที่ทำการประปาอยู่ 63 แห่ง และการประปาชั้น 4 มีอยู่ทั้งหมด 94 แห่ง จึงได้ทำการคัดเลือกเฉพาะการประปาที่มีปริมาณน้ำผลิตสูงสุดหนึ่งแห่งจากแต่ละสำนักงานประปา เขตซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ดังนี้

- การประปาชั้น 1 จะศึกษาจาก การประปาชลบุรี การประปาขอนแก่น การประปาเชียงใหม่ และการประปาส่งขลา

- การประปาชั้น 2 จะศึกษาจาก การประปาสันทบุรี การประปาสพบุรี การประปาชัยภูมิ การประปาอุบลราชธานี การประปาอุดรธานี การประปาสำปาง การประปาเพชรบุรี และการประปาลำปาง

- การประปาชั้น 3 จะศึกษาจากการประปาระยอง การประปาปราจีนบุรี การประปาลุพธ์บุรี การประปาลำปาง การประปาร้อยเอ็ด การประปามหาสารคาม การประปานครพนม การประปาเชียงราย การประปาแพร่ การประปาตาก การประปាកาแพงเพชร การประปาบ้านโป่ง การประปาชุมพร การประปาตรัง และการประปาพัทลุง

- การประปาชั้น 4 จะศึกษาจากการประปามหาสารคาม การประปาปทุมธานี การประปาบ้านหมี่ การประปาบึงขัง การประปาอำนาจเจริญ การประปาเขียงคาน การประปาสว่างแดนดิน การประปาแม่ริม การประปาเด่นชัย การประปาสวรรค์โลก การประปาชัยนาท การประปาทำมะกา การประปาหลังสวน การประปาห้วยยอด และการประปาสุโขทัย - โภค - ลค

2. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและต้นทุนการดำเนินงานของ การประปาส่วนภูมิภาค
นำมาจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในปีงบประมาณ 2524-2526

วิธีการดำเนินงานการศึกษาและค้นคว้า

1. ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นตัวเลขที่เก็บรวบรวมไว้
นำมาวิเคราะห์ทางบัญชีโดยอาศัยหลักเกณฑ์การจำแนกต้นทุนที่มีความสัมพันธ์ต่อผลผลิต โดย
แยกค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนออก เป็นต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายการจำหน่าย และค่าใช้จ่ายการบริหาร
2. ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาจากหนังสือวิชาการ
และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
นอกจากนี้ยังได้ศึกษาจาก บทความ เอกสาร รายงานต่าง ๆ ของการประปาส่วนภูมิภาคซึ่ง
นำมาใช้เป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไป
3. จากการสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับผู้บริหารและระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ
งานในส่วนของบริษัทด้านการผลิตและการจำหน่ายน้ำประปา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย